

Život jako úkol

Chápat život jako „úkol“ není vůbec samozřejmé, ale má to své předpoklady, a ovšem i důsledky. Předpokladem je zejména to, že život nechápeme jako samozřejmost. Aristotelés viděl v údivu počátek filosofování. To lze právem aplikovat zejména na život: každý z nás by měl být trvale schopen setrvávat v údivu nad tím, že žije. A samozřejmě nad tím, že vůbec něco takového jako život v našem vesmíru existuje. Tento vesmír by nemusel existovat, a i kdyby už byl skutečností, nemusel by v něm být žádný život. A i kdyby se už život třeba jen na jediné planetě jediné hvězdy jediné galaxie začal vyskytovat, nemusel by se vyvíjet až do takových komplikovaných forem, jak je tomu na Zemi. Ale i kdyby toto vše bylo už splněno, žádný z nás by se navzdory tomu všemu nemusel narodit a dnes žít. Prvním předpokladem je tedy vědomí, že život kohokoliv z nás je nesamozřejmý. A tuto nesamozřejmost je třeba nějak pojmout, nějak interpretovat. Zmiňme nejprve dvě krajnosti: buď je to všechno osud („vědečtější“ pojmenování je: zákonitost, kauzalita), anebo to je všechno náhoda. Obě krajnosti jsou neplodné, redukcující a po kritickém posouzení zřejmě nesprávné, vadné, mylné. V životě se zajisté přihází mnoho náhodného, ale individuální život je nesen životními procesy, které zcela náhodné být nemohou, protože pravděpodobnost takové komplikované náhody je mizivě malá. Na druhé straně zákonitost, kauzalita nebo osudovost by předpokládaly opět takovou složitost a moc rozvrhu, že se jeví jako krajně nepravděpodobné. Zejména však onu složitost vůbec nevysvětlují, neboť sama koncepce např. kauzality chce vše vysvětlit jednoduše – a toho právě nikdy nedosahuje. Dalším předpokladem – vedle nesamozřejmosti – je tedy chápání komplexnosti života, a protože se tato komplexnost a komplikovanost vyskytuje především v podobě individuálních organismů, znamená to nutně také pochopení celkovosti či celostnosti oněch komplikovaných struktur či systémů. To se ovšem týká souhry tělesných orgánů a funkcí. Týká se to také nějakým, byť jiným, jinak přiměřeným způsobem životních historií? To je pak ta hlavní otázka. (Příprava na Hildesheim – 1.)